

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sancti Bonaventuræ Episcopi Cardinalis Albanensis,
Seraph. Doctoris Ecclesiæ, Speculum Disciplinæ, Et
Profectus Religiosorum: Libelli ad pietatem vtilissimi**

**Bernardus <de Bessa>
Bonaventura <Heiliger>**

Antverpiæ, 1591

De tribus generibus religiosorum. Cap. III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53148](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53148)

150 S. BONAVENTURAE
somniaſt ſibi met tentationis procellam. & hoc
fit aliquando inter imperfectè bonos, inter
quos fit turbatio & contentio; non de radice
malitiæ, ſed ex ſola vana ſuſpitione, dum vter-
que nullius odij ſibi conſcius eſt aduerſus al-
terum, nec intendit eum in aliquo lædere: ſed
ſuſpicatur alterum erga ſe inuidia ſtimulatum
incedere, & ei inſidiari, cum tamē hoc in nullo
recolat ſe erga eum meruiſſe. Ille verò econtrà
nihil ſibi conſcius de his cōqueritur, quòd iſte
ſibi iniurietur ſine cauſa: & incipit etiam ipſe
facta alterius ponderare, quaſi aduerſarij ſui:
& ſic vterque inflammatur odio contra alte-
rum, cum neuter voluerit lædere: ſed tantum
ſuſpicatus ſit, & vanè, quòd alter alterum vo-
luerit lædere ſine cauſa. Et ita quandoque gra-
uis turbatio oritur de modica ſciotilla, diabolo
eam ad magnum ignem rancoris & odij con-
flante. Qui ideo imperfectè boni dicuntur:
quia in eo ſunt aliquatenus boni, quòd non in-
tendunt proximo ſuo malum facere: & in eo à
bonitate deficiunt, quòd nimis proni ſunt de
alio malum ſuſpicari ſine cauſa ſufficienti: &
in eo efficiuntur minimè boni, quòd ex qua-
cunque cauſa ad odium contra fratrem & pro-
ximum prouocantur.

De tribus generibus religioſorum.

CAP. III.

TR I A ſunt autem genera religioſorum.
Primi boni, ſecundi meliores, tertij opti-
mi. Hi ſignantur per tres familias Leuitarum,
Gersonitas, Meraritas, Caathitas, qui præ
cæteris filiis Iſraël deputati erant ad cultum
ſanctuarij, ſicut religioſi præ cæteris fidelibus
in Eccleſia ſpecialiùs videntur diuino cultui
mancipati, differentes tamen habentes dona-
tiones

Num. 4.

ziones secundum gratiam quæ data est eis, & secundum quod quilibet studuerit proficere ad virtutes. Nam secundum quod quisque se humiliat aut habilitat ad gratiam per studium virtutum, iuxta hoc infunditur ei spiritus gratiæ in præsentem, & gloria in futuro dabitur ei. Si summos in virtutibus fueris imitatus, cum summis in gloria collocaberis: si medios, cum eisdem locaberis: si infimos, etiam cum infimis ponêris. Omnes alta desideramus præmia: sed pauci perseveranter studet ad alta virtutum exercitia. Gregorius, Ad magna præmia perveniri non potest, nisi per magnos labores.] Nota quod non dicit per graves labores, sed per magnos, id est, ad virtutes magnas promouentes, vel magnæ utilitatis, & si non semper magnæ austeritatis. Gustata namque utilitas & suavitas virtutis, lenit pondus laboris. Primi religiosi designati sunt per Gersonitas, qui in profectioe castrorum portabant cortinas, & tectum tabernaculi, & vela, & quæque tactu mollia, & in erectione castrorum ad occidentem post tabernaculum castrametabantur. Tabernaculum est vita Iesu Christi, & morum eius conuersatio, quam nemo penè in hac vita valet imitando portare: cum ipse non ad mensuram acceperit spiritum sanctitatis & sapientiæ: sed omnem plenitudinem, de qua nos omnes accepimus, particulariter secundum mensuram donationis Christi, alius quidem sic, alius verò sic: dum vnus imitatur eum in hoc dono, alius in alio, donec omnes in patria occurramus in virum perfectum & mensuram ætatis plenitudinis Christi: vbi quisque lætabitur in caelesti mansione secundum meritum suum & studium, quo hic vitam Iesu Christi fuerit imitatus. Primi igitur religiosi fugiunt ardua & austeriora studia sanctitatis, sed leuia

Greg. homi
37. in Enchiridion
gel.

Gersonitas
quos designant reli-
giosos.

Ioan. 3, 34

Ioan. 1, 16

Ephes. 4, 7

& hoc
, inter
radice
n yter-
s alte-
e: sed
latum
nullo
contra
dd iste
m ipse
ij sui:
alte-
ntum
m vo-
e gra-
abolo
j con-
ntur:
on in-
n eo à
nt de
ti: &
qua-
pro-

rum.
opti-
um,
præ-
tum
ibus
ltui
na-
ones

exercitia assumunt, & laxam vitam seruant, quo ad corporis comoda, quantum licet salua salute: quibus sufficit quod tantummodo caueat a peccatis mortalibus. Et tales procliuēs magis sunt ad lapsum peccati: quia sicut dicit beatus Gregorius, [Illi soli in illicita non cadunt, qui se etiam a licitis restringunt.] Arcta est via quae ducit ad vitam & alta: & qui incaute & minus trepidè per eam incedit, citò pedem in praecipitium ponit. Solēt tamen ut religiosi videantur, aliquando sibi ipsis magnam vim facere, & diligentiam habere in exterioribus obseruantis, & traditionibus humanis, & honestatibus forinsecis, inclinationibus, & pulsationibus, in amplis cucullis, manicis & huiusmodi, quibus specie religiositatis exterius representat. Vnde Gersonitæ, qui interpretantur aduenæ, extrema tabernaculi portabāt, scilicet rectū, cortinas, & funiculos: quia noui in religione pro magno habent praedictas obseruantias studiosè obseruare, quamdiu meliora virtutum studia non cognoscunt. Hæc autem (secundum Domini sententiam loquentis ad Phariseos de minutis talibus ceremonialibus obseruantis) oportuit facere, sed illa meliora non omittere. In erectione tabernaculi isti Gersonitæ ad occidentalem plagam, post tabernaculum castrametabantur: quia qui hic extrema in exercitiis virtutum seruare contenti sunt, in futuro cum postremis & quasi in occasu solis in humiliori gloriae splendore locabuntur. Secundi religiosi designati sunt per Meraritas, qui interpretantur amari: & portabāt tabulas tabernaculi, & columnas & vectes, & illa maximè quæ dura erant, & media inter cortinas & sanctuarium. Hi sunt, qui duram vitam in corporali exercitatione seruant, affligentes corpora sua ieiuniis, vigiliis, & aliis labo-

Greg. lib. 5.
moral. c. 6.
Mat. 7, 14

Mat. 23, 23

Meraritæ
quos designant.

laboribus corporalibus; & putat hoc summum in religionis obseruantia esse, interioris dulcedinis ignari, de veris virtutum studiis, quæ in spiritu & mente sunt, parum curant. Hi quia in se sicci sunt, & aliis in iudicando seueri esse solent, bene amari seu amaricantes dici possunt. Et quia medium hic inter extremum & optimum in studio virtutum; statum habuerunt, in erectione sanctuarij non post ipsum, sed ex latere ad aquilonem locum mansionis sortiuntur, vbi minor calor solis & lux quàm in australi parte sentitur: vt quantum defuit eis de perfecto virtutum studio, tantum illic desit eis in fulgore gloriæ & diuinæ fruitionis ardore. Tertij religiosi qui & optimi, designari possunt per Caathitas, qui portabant ipsum sanctuarium, id est, arcam & altare, & mensam propositionis cum vasis suis, inuoluta tamen & cooperta. Hi sunt, qui student interiorem hominem suum, in quo Christus inhabitat per fidem, componere, & ad veras virtutes se exercere, & vitia carnis & spiritus extirpare: iram, inuidiam, auaritiam, acediam, superbiam, gulam, luxuriam viriliter expugnare: & his contrarias virtutes cordi inferere, humilitatem, charitatem, mansuetudinem, deuotionem, largitatem, sobrietatem, castitatem. Istæ enim virtutes sunt verum sanctuarium, & qui habet eas, sanctus est. Vnde Caathitæ interpretantur patientes vel componentes: quia per patientiam (quæ teste Iacobo opus perfectum habet) componunt se & ordinant ad Deum & ad proximum in virtutibus, sicut debent. Prioribus duabus familiis iussit Dominus dari plausstra: hi verò qui seruiunt in sanctuario, onera propriis portabāt humeris: quia tam in humanis ordinationibus quàm in castigatione corporis permittitur aliqua remissio vel

Caathitæ
quos signa-
ficent.

Ephes. 3. 17

Iacobi 1. 4.

K s

eniam

Rom. 12. 2

etiam intermissio, imò iubetur, ut in talibus sit rationale obsequium nostrum pro loco & tempore, ne corpus deficiat sub onere laboris: sed in virtutum studiis nulla remissio datur, quia nunquam indulgetur nobis ut simus inuirtuosi, elati, immites, inuidi, acediosi, auari, gulosi vel non casti. Et hæc onera propriis debemus portare humeris, id est, non confidere de alienis virtutibus, nisi & nos pro posse studeamus, ut eas in nobismetipsis habeamus: sicut quidam qui desiderant ideo esse cum paucis, non ut exemplo eorum laborent fieri patientes, sed ut ab eis ad impatientiam non prouocentur. Quid prodest sanctorum contubernium habere, si nolumus eos in studio sanctitatis imitari? Onera Caathitarum secundum materiam dura erant, sed pretiosa & sancta & interiora situ: quia studia spiritualium virtutum laboriosa sunt imperfectis adhuc, sed nobilia honestatis dignitate, & sancta, quia sanctificant: & interiora quia in spiritu mentis, id est, in interiori homine. Velata tamen portabant ea: quia dum hinc per fidem ambulamus, & non per speciem, non dum videmus virtutum decorem pure sicut est. In exteriorum operum exercitiis necesse est nos ea inuoluerre, tam pro nostro exercitio, quam pro exemplo aliorum, qui mentem nostram non vident, nisi per vestigia exteriorum operum & morum. De hac tamen familia descenderunt sacerdotes per Amram, qui vigilans gratia interpretatur: qui sanctuarium reuelatum videre & contrectare ex officio debebant, & Leuitis portandum disponere, singulis prout eis congruebat. Ipsi vero sacerdotes non portabant, sed in erectione eius ante tabernaculum ad orientem excubabant. Sicut per Caathitas, virtuosi, ita per sacerdotes contemplatiui figurantur.

*1. Cor. 5, 7**1. Cor. 6, 20*

DE PROF. RELIG. LIB. I. 135
tantur. Soli virtuosi ad contemplationis gra-
tiam proficiunt, qui pro remuneratione studij
spiritualis vnctionē sancti Spiritus intus per-
cipiunt: vt illuminati cælestia secreta videant
quæ alijs sunt velata. Tales iam non laborant
in studio virtutum, quod per laborem portan-
di significatur: quia per suauitatem internæ
sapiētix versus est eis labor in delectationem,
ex amore conditoris. Ipsi verò disponunt onera
singulorum deportantium: quia intus intel-
ligendo cognoscunt rationes quarumlibet ob-
seruariarum in vita religiosa: quæ quia rudes
& imperfecti nondum valent capere, inuol-
uunt ea corporalibus actionibus & exteriori-
bus exercitijs, & tradunt cuique obseruanda
quæ statui eius viderint conuenire. Vide igitur
de qua familia esse velis, vel cuius spiritus
sis: & secundum hoc suscipe onus tibi deputa-
tum, id est, serua regulam & viam, qua ad per-
fectionem illius status valeas peruenire. Im-
possibile namque est quemquam aliquam ar-
tem plenè addiscere, qui regulas eius non vult
attendere vel tenere: nec spiritualis fieri po-
terit, qui non vult spiritu ambulare.

De triplici statu religiosorum.

CAP. IIII.

BEATVS Bernardus in epistola ad fratres ^{ratio post}
de monte Dei describit tres status religio- ^{principium}
forum: scilicet incipientium, proficientium, &
perfectorum. Primum vocat animale, quasi ^{Animalis}
rudem, qui nondum percipit quæ sunt Spiri-
tus Dei: & circa corporis compositionem ad-
huc maximè occupari necessarium habet, vt
illud domet & castiget ne rebellet spiritui sicut
prius in peccato, quando caro spiritui domi-
nabatur. Secundum vocat rationale: vbi ratio ^{Rationalis}
quæ